

Dierondersteunende interventies bij dementie: effecten op kwaliteit van leven en probleemgedrag.

Gepubliceerd: 10-11-2014 Laatst bijgewerkt: 21-04-2024

De vraagstelling van dit project is: wat is het effect van geprotocolleerde interventies met een bezoekhond of een FurReal Friend (robotknuffel) op kwaliteit van leven en probleemgedrag bij mensen met dementie in het verpleeghuis?

Ethische beoordeling	Goedgekeurd WMO
Status	Werving gestopt
Type aandoening	Dementie en amnestische stoornissen
Onderzoekstype	Interventie onderzoek

Samenvatting

ID

NL-OMON40879

Bron

ToetsingOnline

Verkorte titel

AAI bij dementie

Aandoening

- Dementie en amnestische stoornissen

Synoniemen aandoening

Alzheimer, dementie

Betreft onderzoek met

Mensen

Ondersteuning

Primaire sponsor: Open Universiteit

Overige ondersteuning: De Zorgboog

Onderzoeksproduct en/of interventie

Trefwoord: dementie, dierondersteunende therapie, kwaliteit van leven, probleemgedrag

Uitkomstmaten

Primaire uitkomstmaten

De primaire onderzoeksvariabelen zijn: stemming (meetinstrument: Cornell), kwaliteit van leven (QUALIDEM), het voorkomen van agitatie/agressie (CMAI) en het voorkomen van probleemgedrag in het algemeen (NPI). Op vier tijdstippen (voor, tijdens, na en na follow-up) zullen deze meetinstrumenten worden afgenomen.

Secundaire uitkomstmaten

De secundaire onderzoeksvariabelen zijn: cognitieve status & dementiefase (MMSE, GDS, GIP), functionele status (IDDD), bloeddruk en polsfrequentie, gewicht, wijzigingen in medicatie en intercurrente ziektebeelden.

Toelichting onderzoek

Achtergrond van het onderzoek

Dementie is een zeer ernstig ziektebeeld dat grote impact heeft op de persoon zelf en diens naaste. De cognitieve en lichamelijke aftakeling gaat vaak gepaard met ernstige neuropsychiatrische symptomen (ook wel probleemgedrag genoemd) zoals agitatie, agressie, apathie en angst. Het is voor zorgverleners vaak zoeken naar manieren om aan te sluiten bij de belevingswereld van mensen met dementie en om - bij wegvallen van verbale vermogens - nog op een betekenisvolle manier met hen te kunnen communiceren. De kwaliteit van leven van mensen met dementie staat vaak onder druk en blijkt moeilijk te beïnvloeden. Meer en meer wordt daarom naast reguliere zorg gebruik gemaakt van complementaire interventies (bijvoorbeeld muziektherapie of bewegingstherapie) in de zorg voor mensen met dementie. Een vorm van complementaire interventie is de dierondersteunende interventie (in het Engels animal assisted intervention genoemd), waarbij dieren worden ingezet om de interne en externe levenswereld van specifieke doelgroepen te beïnvloeden, zoals bijvoorbeeld kinderen met

autisme of mensen met een PTSS stoornis. Uit onderzoek is bekend dat dieren bij gezonde personen een positieve invloed hebben op menselijke basisbehoeften als (lichamelijk) contact, sociale interactie en steun, jezelf nuttig voelen, verbondenheid, stress reductie, eigenwaarde en interne motivatie. Het is ook bekend dat het aaien van honden een positief effect heeft op fysiologische factoren als bloeddruk en hormoonstatus.

Er is geen enkele reden om aan te nemen dat deze psychologische en fysiologische effecten bij mensen met dementie anders zouden zijn. Dieren hebben in vergelijking met mensen bovendien juist een aantal extra voordelen in de interactie met mensen met afnemende cognitieve en communicatieve vermogens. Vooral de non-verbale communicatie, de onvoorwaardelijke verbondenheid, het prikkelen van multi-pele zintuigen (binnen de dementiezorg bekend als 'snoezelen') en de aantrekkingskracht als stimulus zijn belangrijke positieve eigenschappen van het dier in het contact met de persoon met dementie. Anekdotische gegevens vanuit verpleeghuizen laten inderdaad effecten van deze aard zien. Het ontbreekt echter op dit moment aan kwalitatief goede studies die het effect van dieren bij mensen met dementie systematisch onderbouwen. Om dierondersteunende interventies een vaste plaats te laten innemen in het totale aanbod van complementaire interventies bij dementie is onderbouwing echter dringend nodig. Via dit onderzoek hopen wij in deze lacune te voorzien.

Doel van het onderzoek

De vraagstelling van dit project is: wat is het effect van geprotocolleerde interventies met een bezoek hond of een FurReal Friend (robotknuffel) op kwaliteit van leven en probleemgedrag bij mensen met dementie in het verpleeghuis?

Onderzoeksopzet

Het betreft een mixed-methods randomised controlled trial. Door de aard van het onderzoek is blinding niet mogelijk.

Onderzoeksproduct en/of interventie

De deelnemende cliënten worden at random ingedeeld in drie groepen: - een controlegroep met 1x per week een geprotocolleerde reguliere sociale activiteit (koffie drinken). - een groep met 1x per week een geprotocolleerde activiteit met bezoek honden. - een groep met 1x per week een geprotocolleerde activiteit met een robotknuffel (FurReal Friend Lulu). Het geprotocolleerde aspect bestaat uit een vast stramien van introductie en begeleiding van de interventie, dat bij iedere sessie zal worden toegepast. Concreet betekent dit dat alle cliënten in een kring zitten en de interventie (hond/Lulu) per cliënt wordt geïntroduceerd en de cliënt wordt gevraagd wat hij/zij graag met de hond/Lulu wil doen (aaien, op schoot nemen, spelen, borstelen, kijken enz.). Op deze manier gaat de interventie steeds de kring rond. Ook bij de controle activiteit, het koffie drinken, zal in kringverband een cliënt steeds individueel aandacht krijgen (beurten verdelen) onder leiding van een groepsbegeleider. De interventie

zal gedurende 8 opeenvolgende weken plaats vinden met daarna nog een follow-up periode van 4 weken zonder interventie. De totale duur is derhalve 12 weken.

Inschatting van belasting en risico

De belasting voor de deelnemende cliënten bestaat uit deelname aan een activiteit 1x per week, gedurende 45 minuten en daarnaast indien het dementiestadium dit toelaat 2x per week bloeddrukbeoordeling, 1x per week wegen en een eenmalig interview.

Alle overige meetinstrumenten worden by proxy ingevuld door het zorgpersoneel. Het risico voor deelnemende cliënten in de hondengroep bestaat uit letsel door bijten of krabben of het overdragen van infectieziekten (zoonosen). Door het inzetten van specifiek getrainde en geselecteerde honden, die allen volledig zijn gevaccineerd, behandeld voor parasieten en periodiek gezien worden door een dierenarts, worden deze risico's sterk verminderd. Daarnaast zijn alle hondenbegeleiders specifiek geschoold in het omgaan met de doelgroep en het herkennen van stresssignalen van hun dieren. Tevens is een activiteitenbegeleider aanwezig die het welzijn van de deelnemende cliënten bewaakt.

Contactpersonen

Publiek

Open Universiteit

Valkenburgerweg 177
Heerlen 6419AT
NL

Wetenschappelijk

Open Universiteit

Valkenburgerweg 177
Heerlen 6419AT
NL

Locaties

Landen waar het onderzoek wordt uitgevoerd

Netherlands

Deelname eisen

Leeftijd

Volwassenen (18-64 jaar)

65 jaar en ouder

Belangrijkste voorwaarden om deel te mogen nemen (Inclusiecriteria)

diagnose dementie

ZZP 5 of ZZP 7 CIZ indicatie

24/7 verblijf in psychogeriatrische setting

instemmen met deelname (verbaal/non-verbaal)

toestemming voor deelname van wettelijk vertegenwoordiger

Belangrijkste redenen om niet deel te kunnen nemen (Exclusiecriteria)

verzet tegen deelname, zowel verbaal als non-verbaal

een trauma rondom dieren/honden in levensgeschiedenis

ernstige agressie met risico op gevaarlijke situaties voor andere cliënten, personeel of de honden

allergie voor honden

Onderzoeksopzet

Opzet

Type: Interventie onderzoek

Onderzoeksmodel: Parallel

Toewijzing: Gerandomiseerd

Blinding: Open / niet geblindeerd

Doel: Behandeling / therapie

Deelname

Nederland	
Status:	Werving gestopt
(Verwachte) startdatum:	01-01-2015
Aantal proefpersonen:	113
Type:	Werkelijke startdatum

Ethische beoordeling

Goedgekeurd WMO	
Datum:	10-11-2014
Soort:	Eerste indiening
Toetsingscommissie:	METC Z: Zuyderland-Zuyd (Heerlen)
Afgewezen	
Datum:	30-11-2015
Soort:	Amendement
Toetsingscommissie:	METC Z: Zuyderland-Zuyd (Heerlen)

Registraties

Opgevolgd door onderstaande (mogelijk meer actuele) registratie

Geen registraties gevonden.

Andere (mogelijk minder actuele) registraties in dit register

Geen registraties gevonden.

In overige registers

Register	ID
CCMO	NL50623.096.14